

Vad hände på Nidingens Fågelstation 2005?

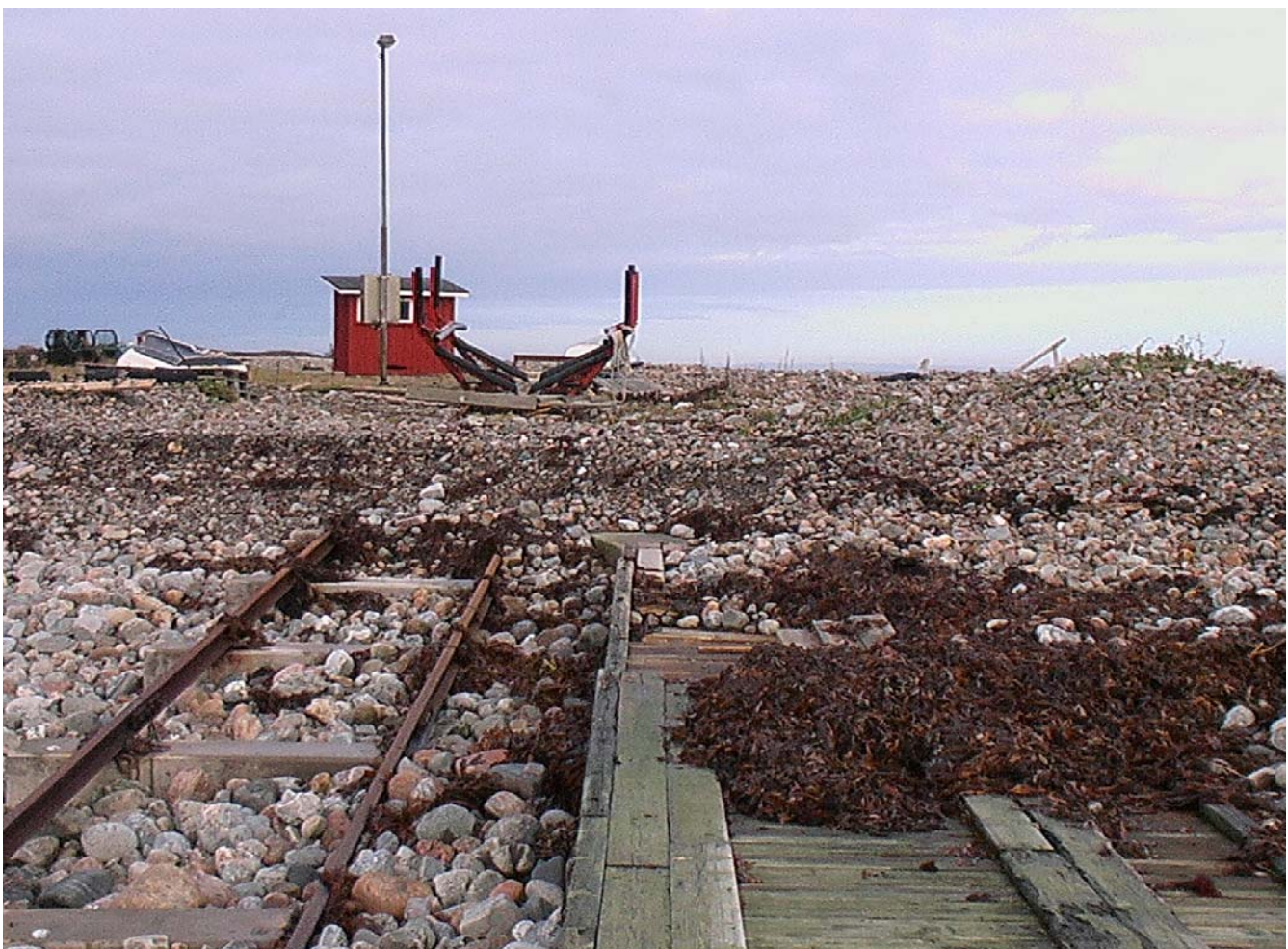

Mikael Hake, Tommy Järås & Jan Wärnbäck

Den 13 april 2005 var det exakt 25 år sedan verksamheten på Nidingens Fågelstation startades. Samma datum 1980 blev nämligen Tommy Järås och Peter Strandvik utkörda till ön och satte upp det första nätet klockan 11⁰⁰. Om man vill vara lite vitsig kan man faktiskt säga att det blev en flygande start, eftersom de lyckades ringmärka nästan 1 000 fåglar under de första tre dagarna. 2005 var alltså stationens 26:e verksamhetssäsong, och här ger vi en redovisning av vad som tilldrog sig under året.

Säsongen började minst sagt dramatiskt. Under kvällen 9 januari drog stormen Gudrun in över Västkusten med full storm och vindbyar upp mot 40 m/s. Årets första besök på Nidingen gjordes därför redan 15 januari för att inspektera eventuella skador ute på ön. Under ett tretimmarsbesök kunde vi dock konstatera att skadorna på bygg-

nader och andra fasta anordningar var små. Där emot hade ön ändrat utseende en hel del. Stora mängder sten hade kastats upp långt ovanför den tidigare strandlinjen, och bland annat hade den gräsbevuxna svacka som tidigare fanns ganska långt österut på ön fyllts upp med ett metertjockt rullstenslager. Det största problemet var dock att

Stormen Gudrun satte sina spår ute på Nidingen. Ett metertjockt lager med rullstenar kastades bland annat upp över basen på stora bryggan och över båtslipen. Det tog nästan en vecka att röja bort all sten... Foto: Mikael Hake©

ett liknande stenlager även hade kastats upp över basen på stora bryggan och slipen som vi brukar ta upp båten på. Det kostade mycket blod, svett och tårar att skotta bort detta lager under tidiga våren...

I övrigt kördes verksamheten igång 21 mars, och sedan blev täckningen under året god. Stationen var bemannad under 192 dagar fram till stängningsdagen 6 november, vilket innebär att exakt lika många dagar täcktes in som under 2004 års säsong. De perioder då stationen var obemannad var 3-14 april, 2-29 juni, 15-18 september, samt 8:e och 13-16 oktober. Dessutom gjordes ett dagsbesök på ön 14 december. Som vanligt bestod den huvudsakliga verksamheten av ringmärkning av förbiflyttande och häckande fåglar, inventering av öns häckfågelfauna, samt observationer av förbisträckande fåglar. Under 2005 fick vi dessutom fortsatt förtroende av Fastighetsverket, Länsstyrelsen och Kungsbacka Kommun att vara ansvariga för en stor del av skötseln av ön.

Ringmärkning

Totalt ringmärktes 8 481 fåglar av 87 arter under året. 405 av fåglarna utgjordes av boungar av 14 arter. Trots mycket god bemanning blev ringmärkningsciffrorna alltså ganska blygsamma. Årets bemanning var nästan i klass med den som var under 1980-talet. Då var det endast ett år med fångster under 10 000 ex. Endast mars och oktober 2005 uppvisade normala eller bra fångster, medan alla andra månader hade sämre fångster än tidigare år med lika bra bemanning. Den viktigaste rödhakeperioden i mitten av april var stationen tyvärr obemannad, vilket kan ha påverkat siffrorna en del.

Bästa fångstart för året blev rödhake med 1 023 ex. Kungsfågel (1 013) hade sitt nästa bästa fångstår någonsin, endast slaget av 1988 då ytterligare sex individer märktes. Speciellt insektsätarna märktes i klart färre antal. Bland en rad dåliga siffror för denna grupp (tabell 1) kan nämnas trädgårdssångare som endast fångades med 40 ex. under hela året. Det kan jämföras med ett snitt på 247 per år under 1980-talet, varav endast ett år med under 100 ex. Busk- och stenskvättor har också haft en kraftig tillbakagång, och fångades med endast 17, respektive 27 ex. under året. Medeltalen under 1980-talet för dessa arter låg på 82, respektive 89 ex. De flesta vadararter hade också lägre märksummor än vanligt.

Arter som däremot hade högsta märktal på årsbasis var trädkrypare med 22 ex., vilket är det överlägset bästa genom åren (tidigare 15 ex. 2004), vattenrall 5 ex. och silltrut med 75 ex. Fem arter hade den näst bästa årssiffran sedan 1980, nämligen gärdsmyg (315 ex.), gransångare (272), blåmes (287), talgoxe (141), samt sävsparv (272).

Mars: Årets aktivitet påbörjades den 10:e, då 10 koltrastar fångades. Koltrast blev månadens näst bästa art med 84 ex., endast slagen av rödhake med 85 individer. Redan den 24:e fångades de första gransångarna, och likaså en trädkrypare. Ytterligare tre trädkrypare togs under mars, vilket tillsammans blir den bästa marssiffran hittills för arten. Den sista dagen i månaden fångades 18 domherrar, vilket är tredje bästa fångstdagen för arten. Den allra bästa är 7 april 1989 då 27 ex. märktes. Månadens bästa fångstdag, den enda med över hundra fångade fåglar, blev 31:e med 136 ex. Totalt under månaden märktes 502 fåglar.

April: Perioden 3–14:e i månaden var stationen stängd. Normalt är detta en viktig rödhakeperiod och därför fångades endast blygsamma 608 rödhakar i månaden med 262 ex. den 16:e som bästa

Under 2005 fick vi förnyat förtroende av Länsstyrelsen Halland att röja bort buskvegetation på Nidingen. Här är det Charlotte Glosli Levin som attackerar ett av öns vildvuxna slånbuskage. Foto: Mikael Hake©

dag. Näst bästa art blev gransångare med 128 ex., med en toppdag på 53 ex. den 30:e. Detta är tredje bästa fångstdagen för arten genom tiderna. Gransångaren har nu uppvisat en ökning under flera år. Den 28:e fångades två gråsparvar, vilka var de första sedan 1990. Månadens toppdag blev den 16:e med 367 ex. fångade. Tillsammans med den 2:e och 15:e gjordes mer än hälften av månadens fångst under dessa tre dagar. Totalsumman stannade på mycket blygsamma 1 116 ex.

Maj: Ytterligare en månad med ovanligt låga fångstsiffror. Totalt märktes 1 062 ex. och endast två dagar fångades över 100 fåglar, nämligen den 3:e med 233 ex. och den 4:e med 110. Bästa fångstart blev lövsångare med 445 ex. Inte mycket att skryta med med tanke på att arten fångades under samtliga dagar utom fyra under månaden. Näst bästa art blev ängsplärka med 94 ex. Arten hade en stor dag, för att vara på våren, med 58 ex. den 3:e. Bland ovanligare fångster kan nämnas gräsand. Den fjärde individen för stationen märktes den 26:e. En sidensvans märktes den 4:e, vilket är den första som fångats sedan 1990 och tillika den första som är tagen på våren över huvudtaget. Den 22:e och 25:e togs vardera en rosenfink. Årets enda nya fångstart blev en kornsparv som gick in i ett nät den 3:e. Det totala antalet arter som ringmärkts på Nidingen sedan 1980 kom därmed upp i 165.

Juni: Stationen var obemannad under nästan tre veckor, och aktiviteten inskränkte sig till tio dagar. Av de 213 märkningarna var det endast några få som inte utgjordes av öns häckfåglar eller deras ungar. Värt att nämnas är en svart rödstjärt vardera den 25:e och 26:e, samt en kärrensångare den 24:e. Mesta märkart blev tobisgrissla med 64 ex. 30 unga silltrutar märktes den 28:e, vilket utgör den näst bästa ringmärkningsdagen för arten.

Juli: Trots bemanning hela månaden var fångsten medioker med endast 522 ex. "Toppdagar" var 12:e och 31:e med vardera 54 ex. Kärrensångare blev månadens bästa art med 157 märkta, följd av skärpiplärka på magra 116 ex. Av udda fångster kan nämnas en skogssnäppa, som blev stationens fjärde sedan 1980, tre vattenrallar, varav två på samma dag den sista i månaden, samt två svarta rödstjärtar den 16:e och 25:e. De hussvaleholkar som vi nu har använt i några år fungerar bra och hela 38 ungar märktes under 2005, varav 22 den 7:e i månaden. Några ovanliga sommargäster var en gulärta den 21:e och en svarthätta den 6:e.

Augusti: Endast 822 märkta fåglar i månaden trots bemanning alla dagar utan fyra. Under 1980-talet var medelfångsten 1 491 ex. för augusti och endast en gång var fångstsiffrorna lägre än 1 000 ex. Lövsångaren blev som vanligt den bästa augustiarten, nu med 316 ex. Näst bäst blev kärrensångare med 149 ex. och därefter var det endast en art som kom över 50 ex., nämligen skärpiplärka med 66. Månadens bästa märkdag blev den 12:e med 136 ex. Några trevliga inslag i månadsfångsten blev stationens femte skogssnäppa den 1:e, en unglundsångare den 12:e, gräshoppssångare och rosenfink den 6:e, ytterligare rosenfink den 26:e, samt en, respektive två mindre korsnäbbar den 12:e och 13:e.

September: Fångst under alla dagar utan fyra i mitten av månaden. Trots detta stannade månads-siffran på mycket blygsamma 1 106 ex. Detta kan jämföras med ett medelvärde på 2 036 ex. under 1980-talet. Delvis kan de dåliga siffrorna förklaras av att sträcket var lite sent och att oktobersiffrorna därigenom blev bättre än vanligt, men huvudproblemet är nog trots allt att nästan samtliga insektsätande långflyttande arter uppvisade dåliga fångstsiffror. Månadens bästa art blev ängsplärka med 415 ex. Kungsfågel blev näst bäst med 111 ex. och rödhake kom upp i precis 100. Bästa

Stationens tredje taigasångare fångades 25 september 2005. Foto: Henrik Gustafsson©

fångstdagar blev 25:e och 30:e med 210, respektive 204 ex. Den förstnämnda dagen dominerades av kungsfågel (93) och rödhake (60) medan det var ängsfiplärka (114) och blåmes (52) som dominerade under den sistnämnda. Månadens små extra "klor" blev en grönländsk stenskvätta den 9:e, en höksångare den 18:e, samt en taigasångare den 25:e.

Oktober: Äntligen en månad med bra fångst; hela 3 020 ex. Endast under 1988 hade vi bättre oktoberfångst med 3 238 ex. Över 100 fåglar fångades under tio av oktoberdagarna, och av dessa noterades två toppdagar med över 400 ex., nämligen den 2:e med 412 ex. och den 14:e med 424 ex. Den sistnämnda dagen var näten dessutom nerdragna ett antal timmar på grund av personalbyte. Båda dessa dagar var det kungsfågel som dominerade med 160, respektive 200 ex., vilket är den andra och fjärde bästa fångstdagen för arten på ön. Den 2:e hade också gärdsmyg sin näst bästa dag någonsin med 102 ex. Kungsfågel blev månadens bästa art med 803 ex., följd av ängsfiplärka med 451 och grönfink med 435. Mesarna hade ett väldigt gott år under 2005. Både blåmes och talgoxe hade sina femte bästa fångstdagar någonsin den 7:e och 13:e med 69, respektive 35 ex. Även stjärtmes hade sin näst bästa dag med 8 märkta den 30:e. Arten är ovanlig på ön och det är endast femte gången den fångas. För första gången togs två steglitsar på samma dag den 19:e. Sävspårven hade sitt näst bästa år 2005 och likaså sin näst bästa dag med 41 ex. ringmärkta den 5:e. Månadens små guldkorn var två vattenrallar, två varfåglar och en lappspår. 16 trädskrypare under månaden är extremt och till och med bättre än det tidigare bästa fångståret totalt sett.

November: Fångst under de fem första dagarna i månaden gav 118 individer. Grönfink dominerade stort med 85 ex., följd av skärnsnäppa med 17 ex. Det enda udda och avvikande i fångsten blev årets andra sidensvans den 5:e.

Återfynd och kontroller

Totalt 45 fåglar av 22 arter som ringmärkts på Nidingen rapporterades från ringmärkningscentralen på Riksmuseet i Stockholm under 2005. Två individer hittades på Nidingen men rapporterades ändå till ringmärkningscentralen. Av de återstående 43 fåglarna så var 27 rapporterade som kontrollerade av ringmärkare eller att deras ringar lästs av i fält. 11 individer rapporterades från Sverige och övriga 32 från andra länder.

Dominerande arter var kentsk tärna med sju, skärpiplärka med fem, samt rödhake med fyra fynd. Samtliga *kentska tärnor* kontrollerades, som vanligt, som häckande på ön Hirsholmarne utanför Fredrikshamn i norra Danmark. De var alla i åldrarna 13-16 år. Sex av dessa individer har tidigare kontrollerats häckande på samma plats.

Två nya återfyndsarter för stationen gjordes under året, dels en *grönsiska* som hittades i Malaga i södra Spanien, dels en *törnsångare* från Rakkestad vid Oslofjorden i Norge. Det krävdes över 1 100 märkta törnsångare innan första fjärrfyndet kom. Av grönsiska har vi hittills märkt 325 ex.

Två *skärpiplärkor* återvände till samma övervintringsplatser i Europa för andra, respektive tredje vintern i följd. Den ena sågs första gången 9 mars på våren 2005 i Barrow-in-Furness i Cumbria i England för att sedan återigen avläsas på samma plats 17 oktober. Den andra brukar övervintra i Noirmoutier i Vendee vid Franska atlantkusten och sågs där igen 19 oktober, nu drygt tre år gammal. Ytterligare tre skärpiplärkor återfanns eller kontrollerades utmed sydligaste Nordsjökusten; två i England och en i Belgien. Den ena i England blev påkörd av en bil - ett något udda återfyndssätt för en skärpiplärka...

Kungsfåglar är ju inte kända för att ge några återfynd i mängd precis. Nu kom tre fynd nästan samtidigt i oktober. Det ena var extra spännande, då en årsung hona hade tagit sig ner till Kembs i östra Frankrike på gränsen till Schweiz på 20 dagar och där kontrollerats av en ringmärkare. En imponerande bedrift av denna knappt fem gram tunga individ. De andra två hittades i Sverige. En i Båstad sex dagar efter märkningen på Nidingen 14 oktober. Den andra var en gammal hane som märktes 25 mars och kontrollerades på Hammarö fågelstation under höstflyttningen 2 oktober. Den första *taltrasten* som hittats på en tänkbar häckplats rapporterades från Vasatrakten i Finland. Den återfanns nydöd 13 maj, 14 dagar efter märkningen på Nidingen. Ytterligare en taltrast rapporterades under året. Den hittades 19 februari strax utanför Barcelona i Spanien. Jakten är hård på taltrastar här under vintern, och precis som våra övriga 17 fynd från Sydfrankrike och Iberiska halvön så var även denna skjuten. Även jakten på *kanadagås* är omfattande. Av stationens sju märkta gäss har nu tre återfunnits, varav åtminstone två av dem som skjutna. Det senaste fyndet är en individ som sköts i Ugglarp i Halland 16 januari 2005. Den märktes som häckande hane på Nidingen 16 april 2004.

Tre pullmärkta *tobisgrisslor* återfanns under 2005. Alla tre hittades på andra tänkbara häck-

Den tretåiga måsen häckade med 33 par på Nidingen 2005. En av öns häckande fåglar har här slagit sig till ro på fågelstationens tak. Foto: Mikael Hake©

platser, nämligen HallandsVäderö, Vendelsö i Halland och Tistlarna i Göteborgs södra skärgård. En av fåglarna hade uppnått en ålder av 13 år.

Belgien är ett av de största ringmärklarländerna i Europa och varje år får vi ett antal kontroller och återfynd därifrån. 2005 gjordes sex fynd och alla var kontrollerade av belgiska ringmärkare mellan 28 september och 3 november. Förutom den redan nämnda skärpiplärkan rapporterades två vardera av *ängspiplärka* och *rödhake*, samt en *järnsparv*. Den ena rödhaken kontrollerades bara tio dagar efter märkningen på Nidingen 29 september. Förutom de två belgiska rödhakarna gjordes enstaka fynd av arten i England och Tyskland. Det tyska fyndet gjordes mitt i landet dagen innan julafton, alltså av en fågel på övervintringsplats. Tre dagar efter märkningen av en *gårdsmyg* 2 oktober så kontrollerades den i Falsterbo. Det var Nidingens femte återfynd. Flera tidigare fynd av *blåmes* har gällt fåglar som vänt norrut utmed kusten. Nu kom ytterligare ett sådant fynd, nämligen en individ som hittades 12 december på Gillholmen i Ryskärsfjorden, strax norr om Nordre älvs mynning.

Årets många märkningar av *silltrut* gav ett återfynd relativt snabbt, nämligen av en unge som trafikdödades i Vizcaya vid Biscayabukten i norra Spanien 29 november. Stationens sjunde återfynd av *ejder* i Danmark gjordes 4 oktober. Det var 12

år sedan det förra danska fyndet rapporterades. Man kan undra om ejdrarna i mindre utsträckning än förr flyttar över till danska vatten eller om jakten på dem där har minskat?

Återfynd från Jersey bland Kanalöarna är inte så vanliga. Dagen innan nyårsafton 2004 kontrollerades en *större strandpipare* där 9,5 år efter märkningen på Nidingen. Andra vadare som gav återfynd under 2005 var en *kärnsnäppa* som kontrollerades på Ottenby efter sex år. En *rödbena* sköts vid atlantkusten i Charente-Maritime i södra Frankrike på nyårsdagen och två *roskarlar* fick sina ringar avlästa i fält, dels i Vendee i Frankrike, dels i Den Helder i Holland. Den holländska fågeln avlästes 3 september, redan tio dagar efter märkningen.

Stationens tionde återfynd av *sävspurv* utgjordes av en vårkontroll i Vaud i Schweiz 7 april, ett knappt år efter märkningen 28 april 2004. Med tanke på den sena märkningen i slutet av april så tillhör fågeln troligen en nordlig population. Tre *grönfinkar* rapporterades under året, varav två kom från närområdet; Hälsö i Göte-

teborgs norra skärgård och Läsö i Danmark. Den danska fågeln var nog på häckplats, då kontrollen gjordes 18 juni. Det tredje grönfinksfyndet gjordes i Lindesberg i Bergslagen 29 mars.

Egna kontroller

Naturligtvis är det så att vi under åren själva har återfångat många av de fåglar som vi tidigare har märkt på Nidingen. Så var fallet även under 2005. Här skall vi speciellt nämna två fåglar som har uppnått en anmärkningsvärd ålder. Som vanligt kom vår gamla *strandskata* tillbaka och häckade i samma revir som den gjort sedan den märktes som häckande redan under stationens första verksamhetssäsong 1980. Den är nu minst 27 år gammal och är Sveriges äldsta ringmärkta individ av arten. Dessutom återkom en av våra färgmärkta skärnsnäppor till ön även i år. Den lästes av vid ett flertal tillfällen under våren och håller för närvarande världsrekordet för en märkt skärnsnäppa med hela 20 år.

Främmande kontroller

Under 2005 har information kommit angående 20 fåglar märkta på andra platser som har kontrollerats på Nidingen, åtta svenska och 12 utländska. Av dessa är tre kontroller gjorda 2004. Fler kontroller gjordes på Nidingen under 2005, men där

har uppgifter om märkplats ännu inte kommit utan får redovisas vid ett senare tillfälle.

Årets mest anmärkningsvärda kontroll gjordes av en *svarthätta* som märktes på ön Texel i Holland 18 oktober och som redan nio dagar senare kontrollerades på Nidingen. Återigen ett indicium på att senhöst- och vintersvarthättor är av Mellaneuropeiskt ursprung och gör en nordflyttning under hösten. Det var stationens första kontroll av arten. Av ytterligare en art gjordes en förstakontroll, nämligen *gråsiska*. Den fångades på Nidingen 2 november 2004, 27 dagar efter att den märkts vid Titran på ön Fröya i Sör-Trøndelag i mellersta Norge.

Årets äldsta kontroll med främmande ring var en häckande *tobisgrissla* som kontrollerades vid en ålder av 14 år. Den var märkt på Yttre Tistlarne i Göteborgs södra skärgård 1991.

En annan av öns häckfåglar är en *rödbena* som är märkt i trakten av Pisa i Italien den 17 maj 1993 och är avläst som häckande fågel på Nidingen under flera år, så även 2005. Två *kärnsnäppor* togs, båda märkligt nog 5 år och 353 dagar efter märkningen, på ön i slutet av juli med några dagars mellanrum. Den ena var märkt på Knutshoved på Fyn i södra Danmark och den andra på Ottenby.

Endast rester av en *fiskmå*s hittades på Nidingen 26 juli. Den var mestadels uppäten men färgringen och den ordinarie ringen på benen visade att den var ringmärkt i Matsalu i Estland drygt fyra år tidigare.

Årets mest långväga kontroll blev en *sävsparr* som märktes 4 november 2003 i Villeton, Lot-et-Garonne i Frankrike. Denna klassiska lokal i södra Frankrike har givit stort utbyte av just sävsparvar med Sverige Stationens andra och tredje kontroll av *talgoxe* gjordes under året, båda märkta den 23 september 2005. Den ena var märkt på Hammarö i Värmland och kontrollerades en vecka senare på Nidingen och den andra var märkt på Hangö i Finland och kontrollerades efter tre veckor.

Årets två snabbfynd var en *ängspiplärka* märkt 30 september på Hönö och kontrollerad tre dagar senare, samt en *grönfink* som kontrollerades 24 oktober 2004, två dagar efter märkningen i Uddevalla. Ytterligare en *ängspiplärka* och en *grönfink* kontrollerades under året och båda var ringmärkta i Belgien i trakten av Luxembourg-Liége hösten 2004. En tredje *grönfink* kontrollerades också. Den var märkt som gammal hane i Gran, Opland i Norge 25 juli, alltså på trolig häckplats.

En pullmärkt *blåmes* från Hönö 2004 kontrollerades den 3 oktober 2005. Man kan undra om den flyttade även första säsongen och har ett re-

gelbundet flyttningsbeteende eller om förhållandena gjorde att den först under det andra året såg sig tvingad att flytta? En höstflyttande *järnsparv* som märktes i Wassenaar i Zuid-Holland den 13 oktober 2004 togs på vårflyttningen redan 24 mars som en av de första vårflyttande järnsparvarna. En *rödhake* som märktes på höstflyttningen 2 oktober 2004 på Svenska Högarna i Uppland togs 16 april 2005, nu på väg norröver igen till okänd häckplats. I februari 2000 märktes en gammal (3+) hane av *bofink* på förmodad vinterplats vid Sandwich Bay Estate i Kent i södra England, och kontrollerades 3 november 2004, alltså nästan fem år senare.

Till slut hittades också en av årets ungar från den *kentska tärnkolonin* på Kalvö i Kungsbackafjorden död redan 40 dagar efter märkningen.

Observationer

Under 2005 var stationen alltså bemannad 192 dagar i relativ sammanhängande följd, samt under två dagar utanför den ordinarie verksamhetstiden (se inledningen). Under dessa dagar observerades totalt 183 arter på eller från Nidingen, vilket är fyra arter färre än föregående år. För några av de mer intressanta observationer som gjordes följer en detaljerad redogörelse nedan. Det totala antalet dagar en art observerats under året anges inom parentes.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus* (1)

Liksom under 2004 noterades arten, men i år bara vid ett tillfälle, nämligen 38 ex. mot S 26.10.

Brunand *Aythya ferina* (1)

1 hane mot S 29.4. Arten observeras inte årligen på Nidingen.

Smålom *Gavia stellata* (46)

Inga större antal noterades sträcka söderut som brukligt under sista halvan av april och början av maj. Högsta noterade antalet var 267 ex. 30.4 och anmärkningsvärt är att det under den bästa sträckperioden 2005 (18.4–6.5) totalt noterades färre smålommar totalt än under en dag (1 023 jämfört med 1 079 den 6.5 2004).

Stormfågel *Fulmarus glacialis* (22)

Inga högre antal sträckte under våren och arten noterades endast sju dagar under april och maj med som mest 7 ex. mot söder 24.5. Inte heller hösten gav mer än en dag med höga antal av arten. Den 26.10 passerade dock hela 1 080 ex. söderut.

Grå lira *Puffinus griseus* (3)

Arten observerades under tre dagar och den 18.9 sågs hela 19 ex. mot S. Övriga observationer gjordes 22.10 då 1 ex. sträckte söderut, respektive 26.10 då 2 ex. flög åt samma håll.

Mindre lira *Puffinus puffinus* (2)

Totalt fem ex. observerades, varav 3 ex. mot S och 1 ex. mot N 27.6, samt 1 ex. mot S 26.10.

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa* (1)

Sågs endast under en dag jämfört med förra årets sju. 2 ex. passerade mot S 26.10.

Havssula *Sula basana* (68)

Högsta antalet under våren sågs 26.4 då 172 ex. sträckte söderut. Högstasiffran för hösten noterades 26.10 med 70 ex. mot S.

Toppskarv *Phalacrocorax aristoteles* (145)

Arten ses året runt på Nidingen med en markant ökning av antalet individer från mitten av september. Som mest sågs 74 ex. 17.10. Under 2005 konstaterades också den första häckningen av arten i Sverige – dock ej på Nidingen...

Havsörn *Haliaetus albicilla* (1)

Antalet havsörnar i Sverige ökar och detta märks även på Nidingen då, liksom förra året, 1 ex. observerades sträcka söderut 11.10.

Jaktfalk *Falco rusticolus* (1)

En adultfärgad fågel gjorde en sväng över ön innan den åter flög mot norr 11.10. Detta var endast andra fyndet på Nidingen sedan 1980.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta* (1)

2 ex. rastade 12.5. Arten ses ej årligen på Nidingen.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius* (1)

1 ex. hördes översträckande 11.7.

Skärnäppa *Calidris maritima* (68)

Som mest räknades 285 ex. 18.4 i den flock som höll till på ön under våren. Arten sågs regelbundet från mitten av oktober igen med 50-150 ex.

Rödspov *Limosa limosa* (1)

Ny art för Nidingen då 1 ex. sträckte förbi mot öster tillsammans med två brushanar 23.5.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* (7)

En vårobservation 30.4 då 1 ex. sträckte mot S.

Under hösten sågs arten under fyra obsdagar i oktober; 2 ex. den 22:e, 1 ex. den 25:e, 5 ex. den 26:e och 1 ex. den 28:e, alla mot söder. Även i november gjordes observationer under två dagar. Den 4:e sågs 8 ex. sträcka mot S och dagen efter 6 ex. mot samma håll samtidigt som 3 ex. rastande kring ön.

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus* (1)

En observation gjordes under året den 18.9 då 1 juvenil fågel passerade mot S.

Storlabb *Catharacta skua* (0)

Noterbart att det under året inte gjordes en enda observation av arten efter föregående års urladdning. Även längs Västkusten i stort var antalet observationer få och de uteblivna observationerna från Nidingen speglar detta faktum väl.

Alkekung *Alle alle* (13)

Totalt 83 ex. sågs 2005, varav 43 ex. under nio obsdagar i oktober, då det högsta antalet var 21 ex. mot S 26.10. I november var motsvarande siffra 40 ex. under fyra obsdagar där den bästa dagen, 5.11, bjöd på 20 ex. mot S och 5 rastande utanför ön.

Lunnefågel *Fratercula arctica* (2)

Inga observationer gjordes under våren och endast två på hösten vilka utgjordes av vardera 1 ex. mot S 30.9 och 1 rastande fågel 26.10.

Större piplärka *Anthus ricardi* (1)

1 ex. rastade kort innan den fortsatte mot S 24.9. Detta är det andra fyndet på Nidingen. Det första gjordes 9.10 1982.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquata* (1)

1 hanne av den västliga rasen höll till på ön vid endagsbesöket som gjordes 14.12.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* (3)

Utöver de två fåglar som ringmärktes sågs även 1 ex. 27.5.

En ny art observerades alltså på Nidingen under 2005 och det var rödspov, vilket gör att det nu har observerats 262 arter på ön sedan 1980. Tumlare sågs under alla månader då stationen var bemannad utom i november, och totalt gjordes 26 observationer av arten. Det som avgör om man ska få se denna lilla val när man besöker Nidingen är sjögången. Vid bleke är man så gott som garanterad att få syn på minst ett par ryggenor som skär vattenytan.

Häckfåglar

Under 2005 konstaterades häckning av 24 arter på Nidingen. Den enda skillnaden jämfört med 2004 (se Hake m.fl. 2005) var att småtärnan inte häckade på ön under året. Inga dramatiska förändringar i de häckande bestånden noterades. För mer detaljerad information om antalet häckande par och långsiktiga trender för de arter som häckar på Nidingen; se Järås m.fl. (1999) och Hake m.fl. (2005).

Under 2005 häckade som brukligt under de senaste åren ett par *knölsvan* men paret fick inte ut några ungar, och av de fem par *kanadagäss* som gick till häckning fick endast ett av paren ut ungar, närmare bestämt fem stycken. När det gäller ånder så häckade två par *gravand*, minst 50 par *ejder*, samt ett okänt antal *gräsand* (2 bon hittades) och *småskrake* (ett bo hittades). De två sistnämnda arternas bon är svåra att hitta, eftersom de oftast lägger dem i öns stora, ogenomträngliga slånbuskar. Ejdrarna lyckades få ut minst 60 flygga ungar, vilket får betraktas som ovanligt bra. Däremot är det tveksamt om de övriga andarterna lyckades få några ungar att överleva till flygg ålder. De flesta blev nog som vanligt ett välkommet födotillskott för öns häckande trutar.

Populationen av *strandskata* har varit stabil genom åren och 2005 häckade 15 par på ön. De fick för ovanlighetens skull ut flera ungar, varav

Staren fortsätter att minska såväl på Nidingen som i hela landet. Här är det en av årets fångade fåglar som uttrycker sitt missnöje över detta... Foto: Mikael Hake©

fem ringmärktes. Antalet häckande *större strandpipare* verkar ha minskat under de senaste åren. 2005 häckade endast fem par och det är oklart huruvida de fick ut några ungar. En art som däremot ökat de senaste åren är *rödbenan*. 2005 hittades hela fem par, vilket är det högsta antalet någonsin. Minst två flygga ungar sågs i slutet av juli.

Måsfåglarna inventerades noggrant under året. I slutet av maj hittades följande antal bon med ägg i: 101 *fiskmåsb*on, 88 *gråtruts*bon, 213 *silltruts*bon, samt minst 5 *havstruts*bon. Antalen faller väl in i den långsiktiga trend som vuxit fram sedan 1980 (Järås m.fl. 1999, Hake m.fl. 2005), det vill säga att antalet fiskmåspar har minskat, antalet grå- och silltrutspar ökat, samt att antalet havstrutspar har hållit sig på en konstant nivå. Noteras bör att 213 silltrutsbon är det högsta antalet som någonsin hittats på Nidingen. Nidingens specialitet, den *tretåiga måsen* häckade med 33 par, och i de 31 bon där äggen kläcktes ringmärktes 51 ungar i slutet av juni. Av dessa fanns 40 kvar två veckor senare, de flesta andra hade fallit offer främst för trutpredation.

Småtärna saknades alltså som häckfågel 2005, men *fisktärna* häckade med minst 15 par och *silvertärna* med ett par. Det finns inget som tyder på att några flygga ungar skulle ha producerats, något som tyvärr har varit vanlig händelseutveckling under de senaste åren. *Tobisgrisslan* häckade med ca 120 par som vanligt och drygt 140 ungar märktes, vilket var något sämre än 2004.

När det gäller tättingar, så är det naturligtvis *skärpiplärkan* som dominerar och häckar över i stort sett hela ön. Arten är svårinventerad eftersom den oftast placerar boet i högt gräs. Det finns dock inget som antyder att den skulle ha minskat i antal sedan den inventerades noggrant i samband med det projekt som Zoologiska institutionen vid Göteborgs Universitet tidigare drev härute. Det uppskattade beståndet av arten är 40-50 par. *Hussvalan* häckade med minst 12 par, framför allt i de holkar som satts upp för den. I dessa märktes förresten hela 27 ungar. *Sädesärulan* häckade med minst tre par, men det kan mycket väl ha varit flera eftersom bona oftast är svåra att hitta då arten kan häcka på en del mycket oortodoxa ställen... För tredje året genomförde *koltrasten* en lyckad häckning på ön, medan kräftgången för Nidingens häckande *starrar* fortsätter. Liksom under 2004 noterades endast en lyckad häckning. *Pilfinken* hade ett dåligt år 2005 och endast fem säkra häckningar konstaterades.

Liksom i årsrapporten 2004 (Hake m.fl. 2005) sparar vi det häftigaste till sist, nämligen *vattenralen*. Sedan 2002 har arten häckat på Nidingen,

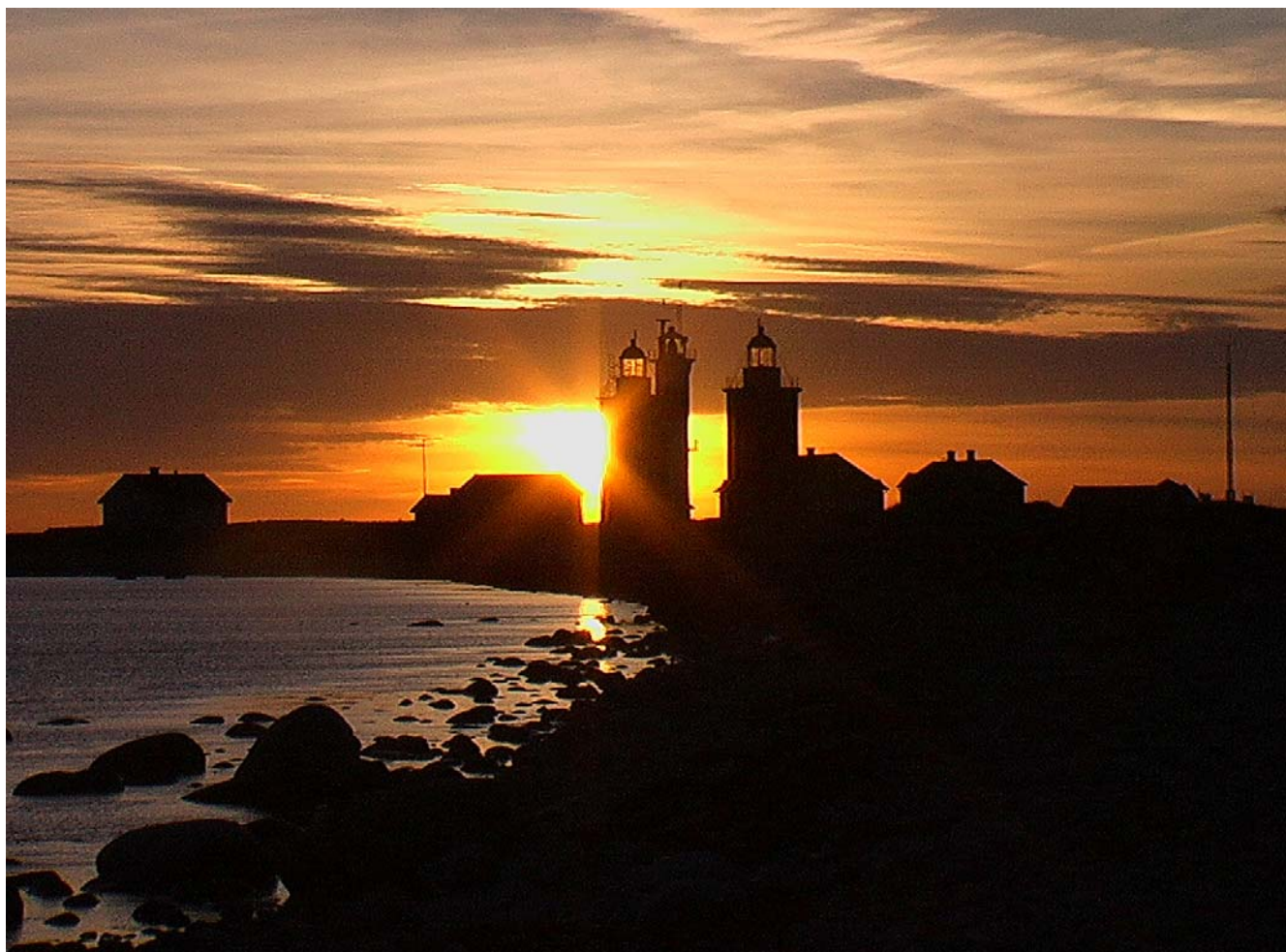
och det är ingen tvekan om att de har ökat i antal under de senaste åren. Numera verkar det finnas rallar i så gott som varenda buske på ön, för det grymtas och skriks för fullt överallt varje dag. Eftersom de mest håller till i öns taggiga och utbredda slånbuskar är det svårt att säga hur många par som häckar. Vi gissar dock att det är minst tre par, men möjligen kan det vara flera. Eftersom vi regelbundet fångar en del fåglar på olika ställen på ön, kanske vi så småningom kan lista ut exakt hur många par det finns. Det får vi återkomma till i senare rapporter.

Tack

Nidingenkommittén och GOF vill framföra ett stort TACK till alla som varit delaktiga i verksamheten under 2005. Nu lider 2006 års säsong mot sitt slut, men vi vill önska Dig varmt välkommen att delta i vår verksamhet 2007! Vi tackar dessutom Fastighetsverket, Nidingens Vänner, Länsstyrelsen Halland och Kungsbacka Kommun för gott samarbete under året.

Litteratur

- Hake, M., Järås, T. & Wärnbäck, J. 2005. Verksamheten på Nidingens Fågelstation 2004. *Fåglar på Västkusten* 39:17-31.
- Järås, T., Neergaard, R. & Unger, U. 1999. Häckande fåglar på Nidingen. *Fåglar på Västkusten* 33:165-179.

Solnedgång över Nidingen en underbart lugn och vacker kväll i mitten av oktober. Foto: Mikael Hake©

Tabell 1. Antalet ringmärkta fåglar på Nidingen 1980–2005 fördelade på arter och femårsperioder.

ART	1980-84	1985-89	1990-94	1995-99	2000-04	2005	TOTALT
Stormfågel	1	--	--	--	--	--	1
Havssula	1	1	--	--	--	--	2
Knölsvan	--	1	--	1	1	--	3
Kanadagås	--	--	--	2	5	--	7
Prutgås	--	--	--	--	1	--	1
Gravand	2	--	--	--	--	--	2
Gräsand	--	--	--	2	2	1	5
Ejder	91	106	19	17	67	8	308
Sjööorre	1	--	--	1	--	--	2
Småskrake	9	7	3	1	3	1	24
Sparvhök	31	54	9	6	8	6	114
Tornfalk	10	1	3	1	1	2	18
Stenfalk	13	9	7	--	1	--	30
Vattenrall	--	--	--	--	6	5	11
Småfläckig sumphöna	--	1	--	--	--	--	1
Rörhöna	--	--	--	1	--	--	1
Strandskata	85	21	24	20	18	6	174
Mindre strandpipare	1	--	1	--	--	--	2
Större strandpipare	325	263	266	120	144	41	1159
Fjällpipare	--	1	--	--	--	--	1
Ljungpipare	22	4	4	1	2	--	33
Kustpipare	10	5	1	--	--	--	16
Kustsnäppa	52	213	19	8	19	4	315
Sandlöpare	22	18	4	1	1	--	46
Småsnäppa	62	45	56	7	8	3	181
Mosnäppa	2	2	--	--	4	--	8
Tuvsnäppa	1	--	--	--	--	--	1
Spovsnäppa	20	59	79	25	45	2	230
Skärnsnäppa	311	219	228	332	301	77	1468
Kärnsnäppa	1736	2011	2376	359	1052	372	7906
Brushane	39	50	21	--	8	--	118
Dvärgbeckasin	--	--	1	--	2	--	3
Enkelbeckasin	5	4	2	2	5	1	19
Morkulla	3	8	1	--	1	--	13
Myrspov	8	21	23	6	1	--	59
Småspov	8	1	--	1	1	--	11
Storspov	1	--	--	--	--	--	1
Rödbena	166	168	109	71	112	21	647
Gluttsnäppa	5	--	--	--	2	--	7
Skogssnäppa	2	--	--	--	1	2	5
Grönben	6	10	5	10	17	4	52
Tereksnäppa	--	1	--	--	--	--	1
Drillsnäppa	425	418	159	180	212	44	1438
Roskarl	148	207	69	59	82	15	580
Skrattmås	7	11	28	--	6	--	52
Fiskmås	103	183	48	73	32	6	445
Silltrut	33	35	2	46	156	75	347
Gråtrut	36	53	15	13	27	11	155
Havstrut	10	13	2	3	4	--	32
Tretåig mås	140	150	161	148	201	51	851
Kentsk tärna	--	63	309	--	--	--	372
Fisktärna	14	118	51	9	18	--	210
Silvertärna	--	--	7	2	2	--	11
Småtärna	--	--	--	--	2	--	2

Sillgrissla	--	1	--	--	--	--	1
Tobisgrissla	737	607	560	674	770	146	3494
Alkekung	--	--	1	--	--	--	1
Ringduva	6	2	--	--	--	--	8
Turkduva	2	5	--	--	1	--	8
Turturduva	1	1	--	--	--	--	2
Gök	1	4	1	--	1	--	7
Hornuggla	13	9	9	2	3	--	36
Jorduggla	--	--	1	--	--	--	1
Nattskärre	1	1	--	--	2	--	4
Tornseglare	1	2	--	1	--	--	4
Göktyta	27	24	7	5	3	2	68
Större hackspett	4	6	12	--	1	--	23
Mindre hackspett	--	1	--	--	--	--	1
Korttålaräka	1	--	--	--	--	--	1
Trädlärika	--	1	--	--	2	--	3
Sånglärika	33	17	14	2	3	--	69
Berglärika	1	--	1	--	1	--	3
Backsvala	14	2	1	--	--	--	17
Ladusvala	191	120	14	5	16	4	350
Hussvala	360	224	58	88	158	55	943
Trädpiplärika	406	287	114	17	52	20	896
Ängspiplärika	3916	4346	1514	400	1421	973	12570
Rödstrupig piplär	1	--	1	--	--	--	2
Skärpiplärika	3478	2387	1844	1280	1632	379	11000
Gulärla	454	630	124	26	62	22	1318
Citronärla	--	1	--	--	--	--	1
Forsärla	1	--	2	--	--	--	3
Sädesärla	682	910	480	231	367	61	2731
Sidensvans	--	5	8	--	--	2	15
Strömstare	--	--	1	--	--	--	1
Gärdsmyg	667	588	668	240	859	315	3337
Järnsparv	3027	2251	800	196	720	106	7100
Rödhake	10134	9312	2887	1297	3728	1023	28381
Näktergal	17	3	1	5	--	--	26
Sydnäktergal	1	1	--	--	--	--	2
Blåhake	94	61	11	24	19	--	209
Svart rödstjärt	71	60	15	7	17	10	180
Rödstjärt	1713	828	295	170	282	78	3366
Buskskvätta	551	271	45	57	46	17	987
Svarthakad busksk.	1	1	--	--	--	--	2
Stenskvätta	667	222	111	50	58	27	1135
Ringtrast	8	11	4	6	5	--	34
Koltrast	1037	1093	389	36	579	117	3251
Björktrast	49	62	19	13	33	5	181
Taltrast	546	556	139	52	262	63	1618
Rödvingetrast	136	222	58	8	86	23	533
Dubbeltrast	3	1	2	--	--	--	6
Gräshoppsångare	20	9	6	2	2	1	40
Flodsångare	--	1	--	--	--	--	1
Sävsångare	36	17	7	3	5	3	71
Busksångare	--	--	--	1	--	--	1
Kärrsångare	86	65	3	11	18	5	188
Rörsångare	839	421	181	74	137	43	1695
Trastsångare	--	--	1	--	--	--	1
Härmsångare	334	188	49	29	68	16	684
Eksångare	--	--	--	1	--	--	1

Rödstrupig sång.	4	--	--	--	--	--	4
Höksångare	2	3	3	2	1	1	12
Ärtsångare	631	507	208	159	283	59	1847
Törnsångare	536	299	76	63	142	29	1145
Trädgårdssångare	1691	778	127	116	183	40	2935
Svarthätta	753	381	58	101	221	75	1589
Lundsångare	--	1	1	--	--	1	3
Kungsfågelsångare	1	1	--	1	--	--	3
Bergstaigasångare	--	--	--	--	1	--	1
Taigasångare	1	1	--	--	--	1	3
Grönsångare	22	33	7	7	9	--	78
Gransångare	558	853	397	409	809	272	3298
Lövsångare	8315	7458	2239	3067	3561	893	25533
Kungsfågel	2409	2927	1824	207	537	1013	8917
Brandkronad kung.	1	2	2	1	1	--	7
Grå flugsnappare	276	186	35	14	32	17	560
Mindre flugsnapp.	12	12	1	--	6	2	33
Halsbandsflugsnapp	1	--	--	--	--	--	1
Svartvit flugsnapp	450	437	58	70	92	16	1123
Stjärtmes	1	4	7	--	12	8	32
Svartmes	2	15	9	11	2	1	40
Blåmes	271	939	256	280	255	287	2288
Talgoxe	167	500	129	17	126	141	1080
Trädkrypare	36	41	15	1	15	22	130
Brun törnskata	1	--	--	--	--	--	1
Törnskata	165	101	12	9	26	13	326
Varfågel	7	8	1	--	2	2	20
Skata	--	--	1	--	--	--	1
Kaja	--	1	--	--	1	--	2
Kråka	3	--	--	--	--	--	3
Stare	3983	3461	938	616	426	50	9474
Gråsparv	4	23	6	--	--	2	35
Pilfink	81	150	268	289	168	52	1008
Bofink	2290	2935	1416	80	521	113	7355
Bergfink	492	497	185	56	167	112	1509
Grönfink	1034	1113	3431	669	796	569	7612
Steglits	2	2	3	--	7	2	16
Grönsiska	96	127	16	18	57	11	325
Hämpling	149	41	27	22	23	15	277
Vinterhämpling	319	107	53	2	19	5	505
Gråsiska	110	125	44	32	133	45	489
Snösiska	--	--	--	--	1	--	1
Mindre korsnäbb	1	1	7	--	3	3	15
Rosenfink	31	36	3	1	8	4	83
Domherre	69	156	44	5	65	43	382
Stenknäck	1	2	--	--	2	--	5
Lappsparv	10	3	1	--	--	1	15
Snösparv	62	48	7	26	3	--	146
Gulsparv	135	146	55	6	25	14	381
Ortolansparv	31	15	4	3	2	--	55
Dvärgsparv	1	--	--	--	--	--	1
Sävsparv	1109	842	327	146	332	272	3028
Svarthuvad sparv	2	1	--	--	--	--	3
Kornsparv	--	--	--	--	--	1	1
Summa	60663	55711	26871	13047	23075	8481	187848
Arter	134	130	117	98	117	87	166